

МОДИФІКАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Греца В.Я.,
магістр права
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Греца В.Я. Модифікація податкової системи в умовах воєнного стану.

У статті розкриваються проблеми трансформації податкової системи в умовах воєнного стану. Податкова система є ключовим елементом економіки країни, оскільки її ефективність має прямий вплив на обсяг інвестицій, розвиток підприємництва та рівень соціального забезпечення. Вирішення проблем у цій сфері є невідкладним, оскільки може сповільнити розвиток держави та порушити фінансову стабільність. Від початку війни, країна активно працює над пошуком оптимальних інструментів підтримки податкової системи. Для оптимізації та забезпечення безперервного функціонування податкового сектору були введені різні трансформації, що включають тактику різних політик та інструментів для реалізації стратегії. Вже було впроваджено трансформації та реформи, спрямовані на формування ефективних політик та інструментів для їх реалізації. Однак, умови війни є надзвичайно динамічними, а зміни в структурі економіки важко передбачити та контролювати. Це призводить до викликів у досягненні оптимального балансу між забезпеченням стабільності економічної системи, підтримки вітчизняного бізнесу, потребами громадян та необхідністю забезпечити фінансові ресурси для армії. Динаміка воєнних подій та неконтрольовані зміни в економіці створюють складнощі у досягненні оптимального балансу між стабільністю системи, підтримкою вітчизняного бізнесу, потребами громадян та вимогами армії. З огляду на важливість податкової сфери для фінансового сектору держави, особливу увагу приділяється внесенню змін для підтримки та оптимізації цієї галузі в умовах воєнних дій. Податкова система є неабияким фактором впливу на економічний розвиток країни. Її ефективність визначає, наскільки добре країна здатна сприяти підприємництву та забезпечувати соціальне забезпечення своїх громадян. Ефективна податкова система включає перерозподіл фінансових ресурсів в економіці, забезпечення функціонування платіжної системи та інших важливих процесів. Відповідно, заходи, що спрямовані на поліпшення податкової сфери, стають невід'ємною частиною більш широких зусиль по розвитку та забезпеченню стійкості економіки України в умовах воєнних подій. У контексті оптимізації роботи податкового сектору були впроваджені суттєві зміни в організаційному аспекті, і деякі з них можна вважати надзвичайними, однак вони проявили себе як ефективні та раціональні і стали складовою стратегічного антикризового управління. Основні принципи грошово-кредитної політики на період воєнного стану та Податковий кодекс України стали ключовими регуляторами, що сприяють змінам у структурі податкової політики. Враховуючи складний характер податкової системи України, важливим стало узагальнення результатів вже проведених заходів. Такий аналіз є необхідним з метою визначення оптимальних шляхів оптимізації та удосконалення, особливо в умовах воєнного стану, де діяльність економіки є підвладною змінам та ризикам. Узагальнення результатів досліджень, проведених у сфері податків, дозволяє з'ясувати ефективність запроваджених реформ та розробити науково обґрунтовані рекомендації для забезпечення стійкого функціонування системи в умовах навколишніх викликів. Ключовою метою такого дослідження є виявлення потенційних ризиків та проблемних моментів, які можуть знизити ефективність функціонування податкової системи та спричинити негативні наслідки для економічної стійкості країни. Науково обґрунтований підхід до узагальнення даних досліджень дозволяє підготувати план дій для вирішення проблем і використання нових можливостей. Тільки такий аналіз дозволить забезпечити стабільний розвиток країни та забезпечити її фінансову спроможність в умовах непередбачуваних викликів.

Ключові слова: податки, податкова система, воєнний стан, оподаткування, механізм податкової політики, загальнодержавні та місцеві податки та збори, єдиний податок, податок на майно, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок.

Hretsa V.Ya. Modification of the tax system under conditions of a state of war.

The article reveals the challenges of transforming the tax system during a state of war. The tax system is a crucial element of the country's economy, as its efficiency directly impacts the volume of investments, entrepreneurial development, and the level of social security. Addressing these issues in this sphere is urgent, as it can slow down the nation's progress and disrupt financial stability. Since the beginning of the war, the country has been actively working to find optimal means of supporting the tax system. Various transformations have been implemented to optimize and ensure the continuous functioning of the tax sector, including employing different policies and instruments to execute strategies. Reforms aimed at creating effective policies and tools for their implementation have already been introduced. However, the conditions of war are extremely dynamic, and changes in the economic structure are challenging to predict and control. This leads to challenges in achieving an optimal balance between maintaining the stability of the economic system, supporting domestic businesses, meeting the citizens' needs, and providing the necessary financial resources for the military. The dynamics of military events and uncontrolled changes in the economy create complexities in achieving an optimal balance between system stability, support for domestic businesses, citizens' needs, and the demands of the military. Considering the importance of the tax sector for the state's financial sector, special attention is given to making changes to support and optimize this area during times of war. The tax system is a significant factor influencing the country's economic development. Its effectiveness determines how well the country can promote entrepreneurship and provide social security for its citizens. An efficient tax system involves the redistribution of financial resources in the economy, ensuring the functioning of the payment system, and other critical processes. Consequently, measures aimed at improving the tax sphere become an integral part of broader efforts to develop and ensure the stability of Ukraine's economy during wartime. In the context of optimizing the tax sector, significant changes have been implemented organizationally, some of which can be considered extraordinary. However, they have proven to be effective and rational components of strategic crisis management. The key regulators that contribute to changes in the tax policy structure are the fundamental principles of monetary and credit policies during the state of war and the Tax Code of Ukraine. Given the complex nature of Ukraine's tax system, it has become crucial to summarize the results of already implemented measures. Such an analysis is necessary to determine optimal ways of optimization and improvement, particularly during a state of war when economic activities are subject to changes and risks. Summarizing the results of research conducted in the tax field allows for assessing the effectiveness of implemented reforms and developing scientifically justified recommendations to ensure the stable functioning of the system amid external challenges. The main goal of this analysis is to identify potential risks and problematic aspects that could reduce the efficiency of the tax system and lead to adverse consequences for the country's economic stability. A scientifically grounded approach to summarizing research data enables the formulation of action plans to address issues and explore new opportunities. Only such an analysis will ensure the stable development of the country and its financial resilience in the face of unforeseen challenges.

Key words: taxes, tax system, state of war, taxation, tax policy mechanism, national and local taxes and fees, single tax, property tax, corporate income tax, personal income tax, value-added tax, excise tax.

Постановка проблеми. Оподаткування в минулому та в наш час продовжує залишатися однією з найважливіших сфер державного регулювання економічної системи України. Податки, як складна фінансова категорія, мають безпосередній вплив на всі економічні процеси та явища, і є фундаментом для функціонування будь-якої країни. Вони визначають можливості розвитку в сферах безпеки, освіти, науки та культури. Система оподаткування займає важливу позицію у забезпеченні економічного зростання і розвитку всіх галузей економіки і суспільного життя, і продовжує бути стабільним джерелом доходів для державного бюджету.

Під час воєнного періоду в Україні, модифікація податкової системи набуває особливої важливості. У таких умовах необхідно внести адаптації та зміни в оподаткування, щоб відповідати потребам

та особливостям воєнного стану. Враховуючи всі ці аспекти, модифікація податкової системи в умовах воєнного стану має на меті забезпечення необхідних фінансових ресурсів для ведення військових дій та одночасно забезпечення фінансової стабільності та розвитку усіх сфер життя країни навіть в умовах конфлікту. Таким чином функціонування податкової системи є особливо гострим питанням, що забезпечує не тільки виконання фінансових цілей в такий складний період, а й економічну стійкість та стабільність у період військового стану та на поствоєнному етапі.

Стан дослідження. Проблеми модифікації податкової системи в умовах воєнного стану досліджується у працях таких вчених, як О. Біленко, С. Савченко, Н. Костишин, Т. Яковець, Т. Чернюк, Л. Юрчишена, З. Варналій, О. Десятнюк, А. Нечипоренко, В. Андрущенко, І. Чугунов, М. Пасічний, В. Коровий, Т. Канєва, А. Нікітшин, В. Мельник, Н. Гусаревич, Ю. Руденко, О. Третьякова, А. Крисоватий, Т. Єфименко та інші, однак на сьогодні у фінансово-правовій науці дана тематика потребує постійного вдосконалення та вивчення задля росту ефективності регуляторної функції самого механізму.

Метою даної статті є визначення основних умов та способів модифікації податкової системи в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Податкова система відіграє ключову роль в успішному розвитку будь-якої країни, як основний фінансовий ресурс, впливаючи на безліч аспектів її розвитку. В Україні функціонування податкової системи постійно еволюціонує та вдосконалюється задля створення «вічного двигуна» фінансової стійкості. Однак, виявилось, що для самої держави важливішою є не константність податкової системи, а можливість її адаптації та оптимізації.

У варіаційних умовах сучасного світу, де економічні, соціальні та політичні обставини змінюються швидко, необхідність адаптації податкової системи та її гнучкість стає критичною.

24 лютого 2022 року в Україні запровадили воєнний стан внаслідок військової агресії та повномасштабного вторгнення з боку росії¹. Зазначені обставини зумовили зміни завдань державного керівництва, і тепер основним є не покращення економіки, а її збереження. Економічна стійкість держави в умовах протистояння залежить зокрема від активізації бізнес-діяльності, її здатності ефективно протистояти викликам часу. Як виявилось, працювати в умовах війни підприємці та бізнес здатні відносно стабільно, а це запорука наповнення державного бюджету країни, підтримки працюючого населення в умовах воєнного стану та збереження його платоспроможності. Саме тому уряд країни зосередився на запровадженні ініціативи щодо мотиваційних пріоритетів і механізмів стимулювання, які будуть спрямовані на підтримку підприємництва під час війни. Ці ініціативи необхідні для послаблення вимог до кредитування, ведення бізнесу, можливості релокації з територій, де ведуться активні бойові дії тощо. [1, с. 259].

Успішний розвиток бізнес-сектору, в свою чергу, має потенціал для формування перспектив розвитку країни та збереження її стійкості у зустрічі з руйнівними зовнішніми факторами.

Механізм податкової політики можна охарактеризувати як самостійну, багатокomпонентну систему, що складається з різних елементів, таких як інструменти, принципи, закони, методи і засоби впливу на реалізацію податкової політики. Його основна мета полягає у впорядкуванні та коригуванні фіскальних процесів між державою, бізнесом і громадянами. Зважаючи на різнобічність цього явища, кожен елемент механізму виконує свою роль та виконує різні функції, їх вибір залежить від цілей та стратегій держави. Кожен тактичний крок, здійснюваний в рамках обраного політичного курсу, може мати різноманітні наслідки - від гальмування економічного розвитку до активного стимулювання підприємницької діяльності та підвищення рівня соціального добробуту.

До основних механізмів забезпечення функціонування економічної системи можна віднести: механізм формування доходів бюджетів, механізм здійснення видатків бюджетів, механізм перерозподілу доходів і видатків між бюджетами, механізм збалансування бюджетів, механізм державного кредитування та механізм функціонування державних цільових позабюджетних фондів. [2, с. 75].

Функціонування вищезазначених механізмів є інструментом впливу на фінансові можливості суб'єктів господарювання та вирішальним для їх життєздатності, перспектив та стійкості, особливо в умовах війни. Крім того, успішне зміцнення бізнесу та підтримка його активності залежать від ефектної системи накопичення доходів та раціонального перерозподілу їх в різних економічних умовах, включаючи період воєнних конфліктів.

Узагальнюючи різні погляди можна сказати, що механізмом є різні підходи до формування і реалізації податкової політики, а його трансформаціями є спроби адаптації до мінливих економічних

¹ Тут і далі автором свідомо написано назву держави-агресора з малої букви.

умов, першочергово в частині законодавчого процесу та адміністрування. Окрім того, трансформація механізму є природним процесом його пристосування до цілей, визначених державою на певний період, а також зовнішніх умов, які сьогодні для України є несприятливими внаслідок розгортання повномасштабної війни.

В свою чергу податкова система виступає основою для реалізації механізмів податкової політики для досягнення визначених цілей, таких як забезпечення стійкості бюджету, підтримка економічного розвитку та стимулювання підприємницької діяльності.

Сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Податковим Кодексом порядку, становить податкову систему України. [3].

Ключовим для впорядкування податкових відносин та, одночасно із тим, базою для формування фіскальної політики і вибору інструментів її реалізації є законодавство. Завдяки впровадженню ряду змін у законодавстві у період воєнного стану стосовно загальнодержавних та місцевих податків, досягнення вищезазначених цілей стало можливим.

Основними змінами для податкової системи в законодавстві виступили положення щодо права платників єдиного податку 1-ої та 2-ої групи не сплачувати єдиний податок та можливість переходу платників податків на систему сплати єдиного податку 3-ої групи зі ставкою 2%. [4].

Однак, в Податковому кодексі України існують дві законодавчі норми, які створюють певну колізію. Перша з них, що наведена вище має спеціальний характер.

Друга норма є загальною і була прийнята парламентом через два місяці після першої законом №2260 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану», що діє з 27 травня, передбачає, що платники податків можуть не виконувати податкові зобов'язання на весь період воєнного стану, зокрема, щодо сплати податків та зборів, якщо вони не здатні це зробити. Проте, в такому випадку, платник повинен довести свою неспроможність податковим органам. [5].

У зв'язку зі суперечливістю між цими двома нормами, місцеві податкові органи масово контактували з платниками 1 та 2 груп єдиного податку, вимагаючи сплатити цей податок, загрожуючи скасуванням статусу платника єдиного податку. Однак, така вимога була неправомірною, оскільки спеціальна норма не обов'язково передбачає такі платежі. Підприємці, які отримують дохід від підприємницької діяльності, мають право самостійно обирати, чи сплачувати єдиний податок, чи ні. Проблеми виникають через довільне тлумачення податкових норм податковими органами, що призводить до збільшення непорозумінь і конфліктів.

Зважаючи на нестабільність податкової системи, було б доречно чітко врегулювати у Податковому кодексі України, що зазначена загальна норма не поширювалася на платників єдиного податку 1 та 2 груп щодо звільнення від сплати єдиного податку з 1 квітня 2022 року.

Окрему увагу необхідно звернути на Закон України від 15 березня 2022 року № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» яким внесено зміни до правил оподаткування благодійної допомоги.

Допомога фізичним особам з територій, де проводяться бойові дії, звільняється від сплати податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та відповідно від військового збору, незалежно від суми такої допомоги.

Зокрема, вищевказаним законом внесено зміни до п. 165.1 ст. 165 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) щодо звільнених від ПДФО доходів фізичних осіб у вигляді благодійної допомоги. [4].

Даний закон передбачає внесення зміни щодо:

- звільнення від ПДФО допомоги, наданої фізичним особам від вітчизняних благодійників. Звільнення діє під час воєнного чи надзвичайного стану та стосується учасників бойових дій, працівників службових організацій та фізичних осіб, які мешкають на територіях з бойовими діями.
- звільнення від ПДФО закордонних благодійників при наданні допомоги фізичним особам, які постраждали внаслідок бойових дій чи форс-мажорних обставин під час воєнного стану.
- звільнення від ПДФО цільової та нецільової допомоги, що надається постраждалим під час збройної агресії росії, Немає обмежень щодо території мешкання, але допомогу слід передавати через державний чи місцевий бюджет або благодійні організації.

Крім того, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану» від 01.04.2022 р. № 2173-IX передбачено щодо Єдиного податку III-ої групи (ставка 2%) наступні умови:

1. переоплати з податку на прибуток підприємства та авансові внески, які існують на момент переходу такого суб'єкта на сплату єдиного податку за ставкою 2%, можуть бути зараховані у погашення майбутніх грошових зобов'язань після відновлення сплати податку на прибуток;

2. платник, який протягом року перейшов на сплату єдиного податку за ставкою 2% та у цьому ж році відновлює сплату податку на прибуток, складає та подає податкову декларацію з податку на прибуток наростаючим підсумком з початку календарного року. [6].

Введення зазначених змін до Податкового кодексу України у період воєнного стану, зокрема щодо Єдиного податку III-ої групи (ставка 2%), мало деякі плюси:

1. Розширення кола платників єдиного податку: Включення юридичних осіб, сприяє залученню більшої кількості підприємств до цієї спрощеної системи оподаткування. Це може стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу і підтримати діяльність великих компаній, спрощуючи їх податковий аспект.
2. Використання переоплат та авансових внесків: Зарахування переоплат з податку на прибуток підприємств та авансових внесків у погашення майбутніх грошових зобов'язань після відновлення сплати єдиного податку дозволяє платникам зберігати свої фінансові ресурси та певний рівень ліквідності.

Зазначені позитивні аспекти сприяли полегшити фінансове становище бізнесу. Однак, слід також враховувати можливі негативні наслідки та ефект на бюджетні надходження, а також переглядати використання цих заходів залежно від економічної ситуації та фінансових потреб держави.

В свою чергу, згідно з проектом Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану № 8401 від 31.01.2023 з 01.08.2023 (нині схваленим Верховною Радою) припиняється дія окремих норм, що стосуються податкової системи, які раніше мали діяти до скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, але не пізніше 1 липня 2023 року. Зокрема, згідно із Законом № 8401 від 31.01.2023 припиняється:

- Закінчення можливості для фізичних осіб — підприємців і юридичних осіб бути платниками єдиного податку III групи зі ставкою 2% від суми доходу.
- Закінчення можливості для фізичних осіб — підприємців платників єдиного податку I та II груп уникати сплати єдиного податку. [7].

Перехід підприємства або фізичної особи-підприємця на 2-відсотковий єдиний податок передбачав не повне скасування, а тимчасове припинення їх реєстрації як платників податку на додану вартість. Отже, протягом перебування в спеціальному режимі єдиного податку, платник не нараховує податкових зобов'язань при здійсненні поставань, не складає податкових накладних або розрахунків корегування, а також формує податковий кредит і не здійснює подання податкових декларацій з податку на додану вартість.

Проте, після скасування спеціального режиму єдиного податку або добровільного виходу з нього, платник повинен знову зареєструватися як платник податку на додану вартість та виконувати пов'язані з цим податкові зобов'язання, зокрема, нарахування та сплату даного податку.

До змін для загальнодержавних податків, а саме податку на додану вартість в законодавстві також можна віднести положення закону "Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану" від 21.09.2022 № 2618-IX.

У середині березня 2022 року, Верховна Рада прийняла закон, який надає додаткові податкові пільги з метою підтримки бізнесу під час воєнного стану. Один із основних заходів - утримання цін на паливо. Згідно з цим законом, на період дії воєнного стану, було встановлено нульовий акциз і знижений ПДВ з 20% до 7% на паливо.

Вищевказаним законом від 21.09.2022 № 2618-IX передбачено повернення акцизів на моторне паливо з наступними ставками: для бензину і дизельного пального - EUR100 за кожні 1000 літрів, а для скрапленого газу, бутану, ізобутану, альтернативного моторного пального і біодизеля – EUR52 за кожні 1000 літрів. При цьому ставка ПДВ для всіх видів пального залишалася на рівні 7%. [8].

Крім того, певні труднощі виникли і в реєстрації податкових накладних платників ПДВ. Через перерву в роботі Єдиного реєстру податкових накладних у платників, які подавали Декларації з податку на додану вартість, створювався від'ємний ліміт реєстрації як різниця між податковими зобов'язаннями, зазначеними в поданих деклараціях, та сумою податку, визначеному у податкових накладних, які не були зареєстровані в ЄРПН (Є- перевищ) (п. 200 прим.1.9. ст. 200 прим. 1 ПКУ). [3].

Водночас, реєстрація податкових накладних за рахунок Є-Перевищ, не зняла проблеми з від'ємним реєстраційним лімітом, оскільки зареєстровані накладні зменшили показник Є-Перевищ, з одночасним його збільшенням на цю ж суму за рахунок показника Є-Накл.Вид.

Так, суми податку, на які платник мав право зареєструвати податкові накладні та/або розрахунки коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних були від'ємними (були від'ємні реєстраційні ліміти).

При цьому, система електронного адміністрування податку на додану вартість унеможливило реєстрацію податкових накладних у разі наявності від'ємного реєстраційного ліміту у платника ПДВ, з огляду на встановлений п. 200¹.3. ст. 200¹ ПК України порядок його обчислення, який враховує (шляхом сумування), зокрема:

- суми податків за отриманими платником податковими накладними, зареєстрованими в ЄРПН;
- суми середньомісячного розміру сум податку, які за останніх 12 звітних (податкових) місяців були задекларовані платником до сплати до бюджету та погашені чи розстрочені або відстрочені. [3].

Відповідно, платники ПДВ не змогли здійснити реєстрацію податкових накладних, через перерву в роботі Єдиного реєстру податкових накладних, яка об'єктивно привела до створення від'ємного ліміту для реєстрації податкових накладних.

При цьому, та обставина, що протягом лютого – травня 2022 року були наявні постійні технічні збої та помилки у функціонуванні ЄРПН є загальновідомою та не потребує доказування (ч. 3 ст. 78 КАС України), що, зокрема, підтверджується тим, що Верховна Рада України Законом № 2876-IX від 12.01.2023 доповнила підрозділ 2 розділу XX Податкового кодексу України пунктом 89, яким збільшено граничні строки реєстрації податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних, зокрема й через проблеми функціонування ЄРПН та пунктом 90, яким зменшено розмір застосовних штрафних санкцій за порушення граничних строків реєстрації податкових накладних. [9].

Колізією в даному питанні виступили строки реєстрації податкових накладних для контрагентів платників ПДВ, граничні строки яких був встановлений до 15 липня 2022 року в той час, як платник ПДВ був зобов'язаний зареєструвати накладні до 30 червня 2022 року.

Не дивлячись на це, платникам ПДВ доводилось оскаржувати податкові повідомлення-рішення, щодо застосування штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію податкових накладних.

Ключову роль у податкових реформах воєнного часу відіграли Закони №2142-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» та №3050-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно».

Зміни до Податкового кодексу України, зокрема стосовно місцевих податків, вплинули на розділ XX «Перехідні положення» ПК України, де були визначені особливості (пільги) з оподаткування нерухомого майна, що відрізняється від земельних ділянок. Ці зміни передбачають тимчасові пільги, пов'язані з дією воєнного стану на території України, які діють до припинення або скасування воєнного стану.

Одна зі змін стосується визначення дат початку та завершення активних бойових дій або тимчасової окупації. Згідно зі змінами до ПК України, встановлені Законом № 2142-IX, перелік територій, на яких ведуться/велися бойові дії або тимчасово окуповані російською федерацією, тепер визначає Кабінет Міністрів України, а не Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Це усунуло непорозуміння між податковими органами та останнім. [10].

Інша зміна стосується періоду, за який не сплачується податок на нежитлове майно на територіях активних бойових дій або тимчасово окупованих територій. Згідно зі змінами, внесеними Законом № 3050-IX, з 1 січня 2023 року такий податок не сплачується з першого дня місяця, у якому визначена дата початку активних бойових дій або тимчасової окупації, до останнього дня місяця, у якому завершено такі події. [11].

Ці зміни регулюють перехідний період з оподаткування майна у зв'язку з воєнним станом, тим самим впливаючи на податкову практику із нерухомим майном на певних територіях України.

Практика показує, що багато платників податків, які перед вступом в дію Закону № 3050-IX подавали уточнювальні податкові декларації, керуючись Законом № 2142-IX, отримали повідомлення-рішення від податкових органів, які збільшили їх податкові зобов'язання. Це практично скасувало можливість отримання пільг. Законом № 3050-IX було встановлено, що податкові повідомлення-рішення,

які були складені та надіслані у 2022 та 2023 роках і не передбачали нарахування та сплату податку, будуть скасовані, а грошові зобов'язання та податковий борг, визначені контролюючим органом, будуть анульовані. Однак, не зважаючи на таку норму, платники податків можуть все одно звертатися до адміністративних та/або судових інстанцій для оскарження раніше складених податкових повідомлень-рішень.

Важливо розуміти, що вищезгадані зміни є короткостроковими та проявляють свою ефективність лише у критичних умовах, тоді як їх впровадження в стабільний період може мати негативні наслідки та обмежувати можливості оптимального функціонування податкової системи та її позитивні наслідки для держави у довгостроковій перспективі.

Тимчасовий характер більшості запропонованих змін обумовлений їх недоцільністю для державного розвитку та можливою шкідливістю при постійному впровадженні. Зазначені трансформації є кризовими заходами, спрямованими на спрощення процедур адаптації бізнесу до нових умов, і виявляються ефективними лише протягом обмеженого періоду.

Висновок. Таким чином, ми можемо стверджувати, що аналізуючи механізм податкової політики України в умовах війни, однією з основних трансформацій стала зміна пріоритетів функцій політики. Перед воєнним періодом переважала фіскальна складова політики, внаслідок чого регуляторна та стимулююча функції були менш пріоритетними.

Події останнього року зумовили зміни, що були впроваджені з метою захисту національного підприємницького сектору, внутрішнього ринку та підтримки загальної економіки України.

З початком повномасштабної війни уряд України реалізував кроки, спрямовані на підтримку вітчизняного бізнесу, спрощення умов господарювання, усунення бар'єрів та оптимізацію перерозподілу фінансових ресурсів. Більшість заходів мають на меті забезпечення підтримки бізнес-сектору та створення оптимальних умов для його функціонування.

Основним аспектом забезпечення стійкості податкової політики сектору є збереження ефективності системи, що протистоїть негативному впливу, який може серйозно підірвати економічні процеси. Головною метою функціонування податкової системи є розробка оптимальної стратегії та тактики реалізації податкової політики, яка б забезпечувала ефективність її інструментів та формування стабільної системи. Дослідження, що акцентуються на проблематиці підтримки стійкості податкової системи в умовах сучасної реальності, є надзвичайно актуальна для економічної стабільності країни.

Список використаних джерел:

1. Чернюк Т.В., Юрчишена Л.В. Система оподаткування в умовах війни: правовий та фінансовий аспекти. 2022. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12852/12757>.
2. Руденко В.В. Ідентифікація функціональних складових фіскального механізму регулювання інвестиційного розвитку національної економіки. Економіка та держава. Вінниця, 2020. № 7. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2020/12.pdf.
3. Податковий кодекс України: Закон від 02.07.2023 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>.
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 12.05.2022 р. № 2260-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>.
6. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 01.04.2022 р. № 2173-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text>.
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану: Проект Закону від 31.01.2023 р. № 8401. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1636049>.
8. Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 21.09.2022 № 2618-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2618-IX#Text>.

9. Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо відновлення обмеження перебування грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування: Закон України від 12.01.2023 № 2876-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2876-20#Text>.
10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>.
11. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно: Закон України від 11.04.2023 р. № 3050-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3050-20#Text>.